

## Raport z ankiety skierowanej do doradców restrukturyzacyjnych

Przeprowadzone badania ankietowe stanowią część projektu badawczego pt. „*Od syndyka do doradcy restrukturyzacyjnego: ewolucja zawodu, wymagań i wyzwań*”, realizowanego przez dr Ulyanę Zarembę w ramach Instytutu Prawa Upadłościowego i Restrukturyzacyjnego przy Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Celem projektu jest przeprowadzenie kompleksowej analizy zawodu doradcy restrukturyzacyjnego, obejmującej zarówno jego ewolucję, jak i aktualne wyzwania.

Badanie ankietowe miało na celu lepsze poznanie osób wykonujących ten zawód – zarówno pod względem ścieżki zawodowej, kompetencji i doświadczeń, jak i napotykanych w codziennej praktyce wyzwań. Analizę uzyskanych wyników przedstawiono w nagraniu, a wnioski zaprezentowano również poniżej.

- Ankietę wypełniło 110 doradców restrukturyzacyjnych, z których 3/4 uzyskało uprawnienia do wykonywania zawodu po 2016 roku.
- Zdecydowana większość (61%) ankietowanych pełni różne funkcje w postępowaniach restrukturyzacyjnych i upadłościowych. Jedna czwarta (26%) specjalizuje się w prawie upadłościowym i pełni tylko funkcję syndyka. Zaledwie 8% respondentów świadczy usługi doradztwa restrukturyzacyjnego lub pełni funkcję nadzorcy układu. Pozostałe 5% aktualnie nie wykonuje zawodu.
- Zdecydowana większość respondentów (80%) prowadzi własną kancelarię (spółkę), zatrudniającą do 10 osób, w tym 30% dodatkowo współpracuje z innymi podmiotami na rynku.
- Najwięcej respondentów było w wieku 31-40 lat (45%), 41-50 lat (35%), powyżej 50 lat (21%) i zaledwie 4% stanowiły osoby do 30 roku życia. Zestawienie wieku respondentów z datą uzyskania licencji doradcy restrukturyzacyjnego wskazuje, że w przypadku części osób decyzja o jej zdobyciu mogła być następstwem wcześniejszej kariery zawodowej i miała charakter uzupełniający względem już posiadanych kwalifikacji. Wśród osób, które uzyskały licencję po 2020 roku dominują jednak grupa osób w wieku do 40 lat (64%), pozostałe 36% stanowią osoby starsze.
- Zdecydowana większość osób posiadających licencje doradcy restrukturyzacyjnego (76%) posiadała wykształcenie magisterskie prawnicze, w tym 20% osób ukończyło również inne kierunki studiów tj. zarządzanie, ekonomia, administracja a nawet fizyka techniczna. 23% respondentów ukończyło więcej jak 1 kierunek studiów. Wśród osób, które nie posiadają wykształcenia prawniczego (24%) dominuje kierunek ekonomiczny lub zarządzanie. Zdania respondentów dotyczące potrzeby posiadania wykształcenia prawniczego przez osoby wykonujące zawód doradcy restrukturyzacyjnego są podzielone (tak lub nie odpowiedziało po 44% ankietowanych, pozostałe 11% – nie miało zdania)
- Ponad połowa ankietowanych (56%) posiada uprawnienia do wykonywania zawodu radcy prawnego (42%) lub adwokata (14%). Połowa ankietowanych wskazała, że ukończyła studia podyplomowe, w tym 35% z zakresu prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego, 23% inne studia podyplomowe i 12% studia MBA. Wśród innych kierunków studiów najczęściej wskazywano m.in.: zarządzanie finansami, rachunkowość, wycena przedsiębiorstw i wycena nieruchomości, bankowość, z innych obszarów prawa.
- Zdecydowana większość respondentów (93%) wskazała, że zna co najmniej jeden język obcy w stopniu komunikatywnym, w tym 87% respondentów wskazało język angielski. Dodatkowo, po 9% wskazań dotyczyło j. rosyjskiego i niemieckiego, po 5% francuskiego i włoskiego i 3% hiszpańskiego. Wśród dodatkowych umiejętności wspierających wykonywanie zawodu respondenci najczęściej wskazywali: podstawy księgowości lub rachunkowości (65%), negocjacje handlowe i kontraktowe (49%), modelowanie finansowe (25%), programistyczne lub informatyczne (15%), lean management (11%). Jedna czwarta respondentów zaznaczyła, że nie posiada dodatkowych umiejętności spoza obszaru specjalizacji.
- Najwięcej respondentów jako dominujący obszar zainteresowań wskazały postępowania upadłościowe (46%), w tym po 23% wskazań dotyczyło upadłości konsumenckich i upadłości

przedsiębiorstw. Ponad jedna trzecia ankietowanych wskazała na postępowania restrukturyzacyjne (37%) a pozostałe 17% nie posiadało dominującego obszaru zainteresowań.

- 41% ankietowanych, którzy prowadzą postępowania restrukturyzacyjne uznają, że posiadają niezbędną wiedzę z obszaru ekonomii i finansów, 38% współpracuje ze specjalistami od finansów i wycen, 13% posiada w zespole analityka finansowego i pozostałe 9% oczekuje od przedsiębiorcy dostarczenia planu restrukturyzacyjnego i prognoz finansowych.
- Tylko 7% ankietowanych uważa, że egzamin na doradcę restrukturyzacyjnego jest trudny, aż 40% jest zdania, że jest łatwy, 33% umiarkowany i pozostałe 20% nie miało zdania na ten temat. Dodatkowo, zdecydowana większość doradców restrukturyzacyjnych (73%) uważa, że egzamin nie weryfikuje umiejętności praktycznych niezbędnych w pracy doradcy. Podobnie 70% uważa, że zamiana pytań testowych na więcej zadań praktycznych poprawiłaby jakość egzaminu. Zdania dotyczące struktury pytań są podzielone. Zdecydowana większość ankietowanych (79%) uważa, że osoba ubiegająca się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego powinna odbyć roczne (48%) lub półroczne (31%) praktyki w biurze doradcy restrukturyzacyjnego.
- Aż 72% doradców restrukturyzacyjnych w swojej praktyce zetknęło się z nieetycznymi praktykami stosowanymi przez podmioty świadczące usługi doradztwa restrukturyzacyjnego. Ponad połowa z nich obsługiwała poszkodowanych konsumentów (59%) lub przedsiębiorców (56%). Dwie trzecie respondentów (68%) widziało w Internecie reklamy zawierające nieprawdziwe treści. Wśród innych nieetycznych praktyk wymieniano m.in.: brak zawiadomienia wierzycieli o ogłoszeniu upadłości, sztuczne kreowanie kosztów postępowania, celowe przedłużanie postępowań nierokujących powodzenia, obwieszczenie dnia układowego bez wymaganych dokumentów, brak jakichkolwiek działań po podpisaniu umowy, doradzanie rozwiązań sprzecznych z prawem, a także niezgłaszanie przez nadzorcę układu wniosku o uchylenie skutków obwieszczenia – mimo posiadanej wiedzy o złożeniu przez dłużnika wniosku o zatwierdzenie układu, który nie został przyjęty.
- Zdecydowana większość doradców restrukturyzacyjnych (70%) uważa, że powołanie obowiązkowego samorządu zawodowego doradców restrukturyzacyjnych jest potrzebne. Wśród mechanizmów monitorowania i sankcjonowania nieetycznych praktyk doradców restrukturyzacyjnych powinny funkcjonować zdaniem 43% ankietowanych – postępowania dyscyplinarne prowadzone przez organy samorządu zawodowego, 24% nadzór ze strony sądu i sędziego komisarza oraz 17% wskazuje na potrzebę powstania elektronicznego systemu zgłaszania naruszeń, w szczególności do samorządu zawodowego.
- Jedna czwarta respondentów wskazała, że nie jest zapisana do żadnego stowarzyszenia zawodowego. 68% są członkami Krajowej Izby Doradców Restrukturyzacyjnych, 6% INSOL EUROPE, 2% TMA. Dodatkowo pojedyncze osoby wskazywały na takie organizacje jak: Podkarpackie Stowarzyszenie Doradców Restrukturyzacyjnych, Dolnośląskie Stowarzyszenie Syndyków, Okręgowa Izba Radców Prawnych, Stowarzyszenie Doradców Restrukturyzacyjnych, Mediatorów i Likwidatorów, Okręgowa Rada Adwokacka i Stowarzyszenie Prawa Finansowego "Aureus".
- Doradcy restrukturyzacyjni jako główne przeszkody w wykonywaniu zawodu wskazują m.in. trudności techniczne związane z obsługą Krajowego Rejestru Zadłużonych (32%), brak jasnych kryteriów przydziału spraw przez sądy (18%), brak ochrony nazwy zawodu i nieetyczne praktyki rynkowe (17%), niejednolite orzecznictwo (15%), przewlekłość postępowań sądowych (14%) oraz niskie i zróżnicowane wynagrodzenia w upadłości konsumenckiej (10%), a część z nich podkreśla także trudności z rozpoczęciem pracy po uzyskaniu licencji i konieczność samodzielnego zdobywania doświadczenia.
- Wśród proponowanych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji na rynku doradztwa restrukturyzacyjnego wskazywano m.in. potrzebę utworzenia obowiązkowego samorządu zawodowego, ustalenia zasad przydzielania spraw i losowania syndyków, wprowadzenia zakazu świadczenia usług przez osoby bez licencji, obowiązkowej aplikacji lub praktyk przygotowujących do zawodu oraz systemu anonimowego zgłaszania uchybień.
- Większość respondentów (66%) uważa, że wprowadzenie list kolejkowych i systemu losowania syndyków to dobry pomysł, który pozwoli ograniczyć niejasny przydział spraw przez sądy. Część osób zaznacza, że sprawdzi się w szczególności w przypadku upadłości konsumenckich, gdyż do dużych

spraw powinni być wyznaczani syndycy z odpowiednim doświadczeniem i mocami przerobowymi. Pojawił się pomysł by wybór doradcy restrukturyzacyjnego na obsługę prawną dużych postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych odbywał się w drodze przetargu.